

M

E

D

T

A

**TRANSPARENTNOST
FINANSIRANJA MEDIJA
U KONTEKSTU BORBE PROTIV
KORUPCIJE**

urednica: Sanela Hodžić / autorica: Anida Sokol

Ovaj tekst je objavljen u sklopu projekta [“Transparentnost finansiranja medija: razvoj kriterija za finansiranje medija i oglašavanje javnog sektora”](#).

TRANSPARENTNOST FINANSIRANJA MEDIJA U KONTEKSTU BORBE PROTIV KORUPCIJE

PETI ISTRAŽIVAČKI IZVJEŠTAJ
OKTOBAR 2017

U prethodnim izvještajima smo ukazali na osnovne probleme u dodjeli finansijskih sredstava iz javnih budžeta medijima u Bosni i Hercegovini. U ovom izvještaju donosimo pregled ključnih nalaza dosadašnjih istraživanja, te govorimo o ovoj problematici u kontekstu Strategije za borbu protiv korupcije BiH 2015–2019. Strategija nalaže da je neophodno osigurati transparentnost finansiranja medija iz javnog sektora kroz direktna davanja i oglašavanje, ali nedostatan normativni okvir, nedosljedno sprovođenje zakonskih odredbi, nedovoljan monitoring, manjak nadležnosti državnih institucija, kao i njihova nedovoljna kapacitiranost otežavaju implementaciju ovog strateškog cilja.

UVOD

Brojna pitanja u vezi medijske politike u Bosni i Hercegovini nisu sistemski riješena. Finansiranje medija iz javnih budžeta nije adekvatno regulisano i ne postoji strateški plan kojim bi se riješio finansijski status javnih servisa i javnih lokalnih medija, racionalizirala budžetska potrošnja za medije, te obezbijedila transparentna dodjela javnih sredstava po mjerljivim, jasnim i preciznim kriterijima koji bi služili javnom interesu. Nepostojanje jasnih smjernica, netransparentna izdvajanja finansijskih sredstava, te diskrecione odluke političkih tijela o finansiranju medija otvaraju prostor instrumentalizaciji javnog novca u političke svrhe ili ličnu korist. Pored toga, političko-administrativna fragmentiranost kao i dodjela sredstava pod različitim budžetskim stavkama i procedurama otežavaju istraživanje i monitoring. Iako postoji normativni okvir koji nalaže da se finansiranje iz javnih budžeta, pa tako i medija, vrši transparentno (entitetski zakoni o budžetu/budžetskom sistemu), da javna preduzeća, pa tako i javni mediji, objavljuju informacije o svom poslovanju (entitetski zakoni o javnim preduzećima), te da se kupovina medijskog prostora i medijskog sadržaja javnim novcem vrši kroz sistem javnih nabavki – čiji je osnovni postulat upravo transparentnost – sprovedba ovih odredbi i nadzor nad njima su nedostatni. Vjerovatnost pojave korupcije, kako to naglašava i državna strategija za borbu protiv nje, povećava se ukoliko proces donošenja odluka nije javan (Strategija za borbu protiv korupcije, 2014: 14), te je prema tome u praksi omogućeno koruptivno djelovanje u postupcima finansiranja medija iz javnog sektora.¹

DOSADAŠNJI UVIDI O DODJELI JAVNIH SREDSTAVA MEDIJIMA

Prethodni izvještaji ukazuju na zabrinjavajući nedostatak transparentnosti, jasnih kriterija i neovisnosti odlučivanja u praksama finansiranja medija iz javnih budžeta. Ovdje ćemo sumirati osnovne. Prije svega, javni sektor nije dovoljno transparentan kada dodjeljuje novčana sredstva medijima, a ukoliko su budžeti vlasti dostupni javnosti, izdvajanja za medije često se nalaze pod zbirnim stavkama zbog čega nije moguće ustanoviti tačne pojedinačne iznose niti zadnjeg korisnika (Sokol, 2017a: 5). Pored toga, Zakon o slobodni pristupa informacijama (ZOSPI), kao još jedan instrument za osiguranje transparentnosti rada javnog sektora, nije garancija da će se do tačnih iznosa doći jer vlasti ne odgovaraju redovno na zahtjeve (Sokol, 2017c: 4), pa je prema nekim iskustvima tek oko 50 posto njih dalo odgovor na upite o finansiranju medija.² Ne postoje zbirni podaci o ukupnom finansiranju medija sa svih nivoa vlasti, a neujednačene prakse evidentiranja tih izdvajanja otežavaju prikupljanje cjelovitih i pouzdanih informacija (Sokol, 2017a: 5). Do informacija o samom procesu dodjele sredstava još je teže doći.

1 Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK) definiira korupciju kao “svaku zloupotrebu moći povjerene javnom službeniku ili licu na političkom položaju na državnom, entitetskom, kantonalnom nivou, nivou Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, gradskom ili općinskom nivou, koja može dovesti do privatne koristi” (član 2).

2 Novinari Centra za istraživačko novinarstvo (CIN), naprimjer, svake godine pošalju više od 1.000 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, najčešće, za podatke o javnom novcu. U većini slučajeva institucije izbjegavaju dati odgovore. Vidjeti CIN-ov video o ZOSPI-ju dostupan na: <https://www.youtube.com/watch?v=EoLh3jQMtl> (stranica posjećena 29. 9. 2017).

Nadalje, odluke o dodjeli, korisniku i visini sredstava pretežno donose politička tijela, kao vlade i gradonačelnici/načelnici, ili direktori javnih preduzeća (Sokol, 2017b: 8–14). Najviše sredstava za medije se dodijeli kroz direktna davanja javnim kantonalnim i lokalnim medijima, a u tom slučaju odluke o visini iznosa donose vijeća/skupštine, odnosno načelnik/gradonačelnik/premijer. One mogu biti zasnovane na ustaljenim procedurama, budžetskim mogućnostima, ali i političkim mjerilima i ličnim interesima. Većina javnih medija, pored toga, primarno ovisi o javnom novcu, što povećava mogućnost finansijskih i političkih pritisaka.

Drugi način raspodjele javnih sredstava medijima su grantovi koji se dijele na osnovu javnog poziva za određenu svrhu – poput praćenja rada organa vlasti ili promocije turizma. U ovim slučajevima komisije za odabir pristiglih aplikacija i raspodjelu sredstava imenuju vlade ili načelnici/gradonačelnici, i one se formiraju interno, te informacije o njihovom sastavu i procesu odlučivanja nisu lako dostupne javnosti (Sokol, 2017d: 10–15). Ovakav način finansiranja nije raširen u BiH, iako u načelu predstavlja bolju praksu jer se vrši na osnovu javnog poziva i sadrži naznačene kriterije. Oni su, međutim, često nemjerljivi i neprecizni, a i prakse drugih zemalja, poput Srbije, ukazuju da tzv. projektno finansiranje medija ne oslobađa medije od finansijskih i političkih pritisaka, jer može uključivati namještene konkurse, instrumentalizovane komisije i finansiranje podobnih medija.³ Pored toga, u BiH način raspodjele javnih sredstava medijima često nije unaprijed utvrđen ili poznat javnosti. Ilustrativan je primjer dodjela grant sredstava Hercegovačko–neretvanskog kantona kao pomoć medijskim kućama. Urednici pojedinih internet portala govore kako prilikom dodjele ovih sredstava nije bilo javnog natječaja, a od medija je vlada tražila da dostave pisani zahtjev za sredstva. Krajem 2015. je na taj način izdvojeno 220.000 maraka – online medij *bljesak.info* je dobio iznos od 4.000, a Prvi TV od 30.000. S obzirom da u pisanom zahtjevu mediji nisu naznačili traženi iznos, nije jasno na osnovu kojih kriterija je raspodijeljen novac.⁴

Komisije za javne nabavke za kupovinu medijskog prostora i medijskih sadržaja formiraju se također interno, a finalne odluke u slučaju javnih preduzeća odobravaju direktori, koji u Bosni i Hercegovini često imaju političke veze sa vladajućim partijama, ili ukoliko je riječ o javnim institucijama načelnik/gradonačelnik/premijer. Na kraju, najviša politička tijela u BiH, poput članova Predsjedništva, mogu donijeti *ad hoc* odluke o dodjeli sredstava, poput onih iz budžetskih rezervi, iako su ta sredstva u principu namijenjena za nepogode i hitne slučajeve (Sokol 2017b: 8–9). S druge strane, i sami mediji nisu transparentni kada primaju novac iz javnih budžeta. To se odnosi i na javne medije, uprkos obavezi da objavljuju informacije o svom finansijskom poslovanju prema zakonima o javnim preduzećima. Izvješća o novcu kojeg mediji namjenski potroše također se ne objavljuju proaktivno (Sokol, 2017c: 9).

Pored toga, kao što smo opsežnije pisali u četvrtom izvještaju, svi navedeni obrasci finansiranja medija u BiH nisu zasnovani na mjerljivim, preciznim i jasnim kriterijima koji bi zaštitili javni interes. Dodjela redovnih sredstava javnim medijima donekle može biti opravdana pravilima i kodeksima RAK-a, u kojima su, naprimjer, javni mediji, obavezani da produciraju sadržaje od javnog značaja, ali ti sadržaji nisu definisani preciznije od zahtjeva za određenim procentom programa (uglavnom informativnih i obrazovnih) niti se sistemski vrši monitoring nad njihovom primjenom. Kod dodjele namjenskih grantova

3 Na osnovu projektnog budžetiranja medija u Vranju u Srbiji, naprimjer, više od dvije trećine javnih sredstava su dobile lokalne televizije za koje se tvrdi da su bliske vlastima (Kosanović, 2017).

4 Izvor anonimiziran na osnovu ličnog zahtjeva.

kriteriji mogu biti naznačeni u javnom pozivu, ali su u praksi neprecizni i nemjerljivi, a informacije o samom sistemu i rezultatima vrednovanja aplikacija nisu redovno registrirane niti objavljivane (Sokol, 2017d).

Na kraju, ne postoje stalne revizije načina potrošnje javnog novca na medije, revizorski uredi uglavnom ne revidiraju poslovanja javnih medija, ali ni izdvajanja za medije iz javnih budžeta jer je riječ o manjim ciframa koje ne predstavljaju revizorski rizik. Sporadični primjeri u pojedinim revizorskim izvještajima ukazuju na nedosljednosti u načinu raspodjele javnih sredstava medijima (Sokol 2017c: 10–11). Općina Živinice, naprimjer, lokalnom javnom emiteru TV Živinice je 2015. godine dodijelila sredstva označena kao grant neprofitnim organizacijama (Ured za reviziju institucija u FBiH, 2016: 12). Ne postoje ni učestale i sistematske revizije načina potrošnje javnog novca dodijeljenog medijima. Tako je u praksi moguće dodijeljeni novac potrošiti za druge namjene od prvobitno definiranih. U pomenutom slučaju *bljesak.info*, sredstva dodijeljena iz budžeta ovaj privatni medij je podijelio u humanitarne svrhe jer su smatrali da je potrebniji drugima (*bljesak.info*, 2016). U cjelini, čitav proces raspodjele budžetskih sredstava medijima nije regulisan, te je neophodno poboljšati regulatorne i institucionalne mehanizme koji bi zaštitili javni interes.

JAVNO FINANSIRANJE MEDIJA U KONTEKSTU STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE

Smanjeno diskreciono odlučivanje javnog sektora, povećanje transparentnosti rada organa vlasti i povećanje nadzora i kontrole nad njima neki su od osnovnih ciljeva *Strategije za borbu protiv korupcije 2015–2019 BiH*. Kako je navedeno u uvodnom dijelu ovog dokumenta, “strategija teži da proces donošenja odluka bude u što manjoj mjeri prepušten slobodnoj procjeni donositelja odluka. Umjesto toga potrebno je osmisliti i provoditi odlučivanje u jasnoj definiranoj proceduri, na temelju preciznih kriterija i uz otvorenost procesa prema javnosti” (*Strategija za borbu protiv korupcije*, 2014: 14).

Strateški cilj 4.7. “Unapređenje nepristrasnosti i objektivnosti izvještavanja medija u vezi sa problematikom korupcije” usmjeren je na medije čiji je značaj, prema dopisu APIK-a Mediacentru, “ogroman sa aspekta širenja svijesti građana o štetnosti korupcije, istraživačkog novinarstva koje može dovesti do otkrivanja slučajeva korupcije, pa sve do promoviranja učinkovitih aktivnosti u suzbijanju korupcije”.⁵ Dvije aktivnosti u ovom cilju se tiču finansiranja medija i upućuju na neophodnost osiguranja transparentnosti vlasničke strukture medija i izvora njihovog finansiranja (4.7.2.), kao i na transparentno finansiranje medija od strane javnog sektora, kako kroz direktna davanja, tako i kroz oglašavanje, te na javnost podataka o drugim načinima finansiranja (4.7.4.) (*Strategija za borbu protiv korupcije*, 2014: 85–86).

Ipak, prepoznavanje i borba protiv korupcije u medijima dug je i složen proces, te zahtjeva odgovarajući i učinkovit okvir za njegovo sprovođenje, uključujući normativnu, institucionalnu i društvenu komponentu. Osnovni normativni okvir za borbu protiv korupcije postoji, ali ga je potrebno unaprijediti⁶ i prije svega poboljšati mehanizme implementacije.

5 APIK, pisani odgovor, 21. 9. 2017.

6 Strategija predviđa poboljšanje zakonskih propisa i usvajanje onih koji nedostaju, poput, zakona o lobiranju (*Strategija za borbu protiv korupcije 2014: 7*). U prvoj godini realizacije Strategije upućene su inicijative

Institucionalni okvir za borbu protiv korupcije u medijskom sektoru također je daleko od adekvatnog. Nadležne institucije za sprovođenje dvije aktivnosti koje se tiču transparentnog finansiranja medija, a kako je navedeno u *Strategiji za borbu protiv korupcije* (2014: 85–86), su Regulatorna agencija za komunikacije, inspekcijски organi, javni servisi, sudovi i udruženja novinara. Ipak, u *Prvom izvještaju monitoringa provođenja Strategije* (2016: 92), koju je izradio APIK, naznačeno je da Regulatorna agencija za komunikacije nije u mogućnosti implementirati ove aktivnosti jer nije u skladu sa nadležnostima RAK-a propisanim Zakonom o komunikacijama BiH, dok su sudovi, javni servisi, inspekcijски organi i udruženja samo spomenuti ali njihova uloga ni kapaciteti nisu elaborirani. Pomenute institucije bi mogle djelomično doprinijeti unapređenju transparentnosti finansiranja medija – javni servisi kroz objavljivanje informacija o izvorima prihoda i poslovanju, inspekcijски organi kontrolom nad zakonitošću finansiranja medija i potrošnje tih javnih sredstava, pravosuđe u slučajevima gdje postoje sumnje u zloupotrebe kod dodjele i potrošnje ovih sredstava – međutim očigledno je da njihovu ulogu treba precizirati, osigurati potrebne kapacitete i posvećenost institucija u sprovođenju tih aktivnosti. Nadležnosti RAK-a bi u perspektivi također mogle biti razvijane u pravcu djelovanja na promociji transparentnosti finansiranja medija, a i sam APIK i revizorski uredi bi mogli vršiti monitoring nad finansijskim odnosima između vlasti i medija, ali je i u tom slučaju potrebno osigurati resurse za takve aktivnosti.

Za sada, trend je suprotan – implementacija aktivnosti koje se odnose na transparentnost finansiranja medija ovisi isključivo o nevladinom sektoru. U prvom izvještaju o monitoringu je navedeno da se one sprovode kroz implementaciju projekta Mediacentra o finansiranju medija iz javnog budžeta, čiji cilj je razvoj učinkovitih mehanizama za jačanje transparentnosti u oblasti finansiranja medija (Prvi izvještaj monitoringa, 2016: 18). Premda projekt ima za cilj izvjestiti o primjerima aktuelnih praksi, analizirati postojeći normativni okvir, te izraditi osnovne preporuke za poboljšanje transparentnosti i kriterija za finansiranje medija iz javnog sektora, on međutim neće direktno osigurati transparentnost i rezultirati bazom sistematski prikupljenih informacija o vlasništvu i finansiranju medija.

Ostaje da se vidi da li će u praksi uspostavljanje tijela za sprečavanje korupcije na nižim nivoima BiH, a čije aktivnosti koordinira APIK, doprinijeti institucionalnom okviru za unapređenje transparentnosti vlasništva i finansiranja medija. Prema dopisu APIK-a,⁷ do sada je formirano 13 tijela u kantonima, Brčko Distriktu i entitetima koji će provoditi mjere, preporuke i instrukcije APIK-a, od APIK-a tražiti i dobivati stručna mišljenja, sarađivati na realizaciji inicijativa APIK-a, ali i sami predlagati APIK-u mjere, na osnovu iskustava iz prakse, koje bi mogle imati primjenu i na drugim nivoima vlasti.⁸ Na nižim nivoima

za uvrštavanje izmjena određenih zakonskih rješenja poput Zakona o APIK-u i Zakona o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama BiH, a usvojene su i izmjene i dopune Krivičnog zakona BiH i Krivičnog zakona FBiH koje između ostalog inkriminiraju i oblast trgovine utjecajem (Prvi izvještaj monitoringa, 2016: 18).

7 APIK, pisani odgovor, 21. 9. 2017.

8 U devet kantona u Federaciji BiH su formirana tijela za sprečavanje korupcije, i to u Kantonu Sarajevo (Tim Vlade Kantona Sarajevo za borbu protiv korupcije), u Unsko-sanskom kantonu (Radno tijelo Vlade Kantona za borbu protiv korupcije), u Srednjobosanskom kantonu (Tim za sprečavanje korupcije), u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde (Tim za borbu protiv korupcije), u Hercegovačko-neretvanskom kantonu (Radno tijelo za borbu protiv korupcije), u Tuzlanskom kantonu (Tim za sprečavanje korupcije), u Kantonu 10 (Tim za sprečavanje korupcije), u Zeničko-dobojskom kantonu (Tim za borbu protiv korupcije), te u Posavskom kantonu (Tim za borbu protiv korupcije). U Brčko distriktu BiH formirana je Komisija za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije. U Zapadnohercegovačkom kantonu još

vlasti usvojeno je i osam strategija za borbu protiv korupcije i 11 akcionih planova koji se oslanjaju na državnu strategiju. Na osnovu pregleda nekih od ovih strateških dokumenata, poput *Akcionog plana za provođenje strategije za borbu protiv korupcije Federacije BiH* i akcionih planova na nivoima kantona, stiče se dojam da pitanjima vezanim za finansiranje medija nije data značajna pažnja niti su oni usklađeni.⁹ Finansiranje medija se direktno spominje tek u par slučajeva. Naprimjer, u *Programu za borbu protiv korupcije Tuzlanskog kantona*, spominje se aktivnost nadzora nad transparentnim finansiranjem medija iz budžeta kantona (strateški program 4.7.), ali takav nadzor predviđen je samo u kontekstu postojećih nadležnosti i kapaciteta Ministarstva finansija i odjeljenja za internu reviziju TK. U *Strategiji za borbu protiv korupcije u Republici Srpskoj od 2013. do 2017.* jedan od strateških ciljeva je i “transparentnost finansijskog poslovanja medija i sprečavanje neadekvatnog uticaja na uređivačku politiku” (str. 26).

I drugi ciljevi državne strategije za borbu protiv korupcije dotiču se sektora finansiranja medija iz javnih budžeta, poput strateškog cilja 2.9. koji se odnosi na kontinuirano usklađivanje zakonodavnog okvira u oblasti javnih nabavki sa međunarodnim obavezama i standardima. Prema informacijama Agencije za javne nabavke, urađena je analiza primjene Zakona o javnim nabavkama BiH, te će njeni rezultati i preporuke biti inkorporirani u proces izrade i usvajanja izmjene i dopune novog Zakona o javnim nabavkama, a bit će i razmatrana potreba kreiranja registra planiranih javnih nabavki koji bi povećao transparentnost dodjele javnih sredstava. Pored toga, navodi se u dopisu APIK-a, kontinuirano se vrše i obuke zaposlenih u svim institucijama u BiH u vezi sa pitanjem sprečavanja korupcije u sprovođenju javnih nabavki u BiH, čime se posredno doprinosi i transparentnosti dodjele sredstava.¹⁰ Konkretnije, mjere za poboljšanje transparentnosti finansiranja medija, te za unapređenje mehanizama implementacije, međutim, još uvijek izostaju.

SLABI KAPACITETI ZA PROMOVIRANJE TRANSPARENTNOSTI VLASNIŠTVA I FINANSIRANJA MEDIJA

Uprkos činjenici da je prepoznata važnost transparentnog finansiranja medija iz javnih budžeta, APIK se suočava sa manjkom kadra što otežava njegove napore pri sprovođenju strateških ciljeva. Jedna od osnovnih nadležnosti APIK-a je praćenje efekata primjene zakona i podzakonskih akata čiji je cilj prevencija korupcije i davanje mišljenja o pitanju njihove primjene, iniciranje aktivnosti u vezi sa izmjenama i dopunama postojećih zakonskih rješenja

uvijek nije formirano tijelo ali je formirana Komisija za izradu prijedloga strategije za borbu protiv korupcije i pripadajućeg akcionog plana. Kada je riječ o entitetima formirana su tijela/timovi u FBiH (Antikorupcioni tim Vlade Federacije) i u RS-u (Komisija za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije Republike Srpske).

⁹ Naprimjer, u Akcijskom planu za *Provedbu Strategije za Borbu protiv korupcije Hercegbosanske županije 2016-2019.* jedan od strateških ciljeva je i “osiguranje transparentnosti financiranja nevladinog sektora, posebno iz proračunskih sredstava” (strateški cilj 5), ali ne i medija. Ipak, navodi se i strateški ciljevi kao “unaprjeđenje, odgovornost i racionalnost u planiranju, prikupljanju i trošenju javnih sredstava, kroz unaprjeđenje transparentnosti tog procesa” (strateški cilj 3). *Akциони plan za borbu protiv korupcije Vlade Kantona Sarajevo 2015-2019.* također ne navodi državne strateške ciljeve za uspostavu transparentnog finansiranja medija, ali uključuje osiguranje veće transparentnosti u procesima dodjeljivanja grant i sličnih sredstava u javnim konkursima (strateški cilj 16), a navodi se i da je uvedena praksa uvida u dokumentaciju i načine bodovanja aplikata od strane zainteresiranih subjekata.

¹⁰ APIK, pisani odgovor, 21.9.2017

i njihovo usklađivanje. Ipak, ono što nedostaje u sprovođenju ove nadležnosti je, a kako navode iz APIK-a, nedostatak kadrova, odnosno analitičara koji bi analizirali normativni okvir u BiH. Iz APIK-a navode da su više puta ukazivali na ovu problematiku ali za sada nema političke volje da se njegovi kapaciteti unaprijede.¹¹ U međuvremenu, iz APIK-a govore da i u ovom pitanju saraduje sa nevladinim sektorom.

Slično je i sa nadležnostima APIK-a koja se odnose na “uspostavljanje i vođenje baze podataka prikupljenih u skladu sa Zakonom” (Zakon o APIK-u, član 10 t.m) te do sada nema napora da se uspostavi, naprimjer, baza podataka o finansiranju medija. Važno je napomenuti i to da APIK nema izvršne ovlasti, ali je među njegovim nadležnostima između ostalog i “davanje mišljenja i instrukcija” o pitanju sprovođenja državne strategije i akcionog plana, kao i prikupljanje, analiziranje, informiranje relevantnih subjekata i javno objavljivanje informacija o stanju korupcije.¹²

U nedostatku institucionalnih kapaciteta, civilni sektor pruža neke informacije i rješenja. Tako, naprimjer, Konzorcij nevladinih organizacija u projektu Mediji i javni ugled, na čelu sa udruženjem BH Novinari, a čiji je član i Mediacentar Sarajevo, trenutno radi na razvoju nacrtu zakonskog okvira za vlasništvo, finansiranje i oglašavanje medija.¹³ Informacije o zloupotrebama procedura javnih nabavki, suprotno Zakonu o javnim nabavkama, redovno daju novinari BIRN-a, CIN-a i Žurnala. Projekt “Transparentnost finansiranja medija: razvoj kriterija za finansiranje medija i oglašavanje javnog sektora”, u sklopu kojeg je objavljen i ovaj izvještaj, ima za cilj da poveća uvid u problematične aspekte finansiranja medija i da ponudi konkretna rješenja čija se primjena može promovirati kroz aktuelni institucionalni okvir, između ostalog i putem savjetodavnog djelovanja APIK-a.

Na institucionalnom nivou se, također, počinju razmatrati neki od problema medijske politike. Tako je, naprimjer, osnovana radna grupa u Ministarstvu komunikacija i prometa BiH čiji je cilj donošenje Zakona o elektronskim medijima koji bi regulisao i pitanje medijskog vlasništva, a koje se direktno odnosi i na finansiranje (Sokol, 2017b, 5). Draft tog zakona se očekuje do kraja 2017. godine i ostaje da se vidi da li će donijeti dobra rješenja. Od ključne je važnosti da civilni sektor pomno prati i da se uključi u raspravu o pomenutom zakonu, kako bi se pronašla što bolja rješenja. Da sve tendencije nisu pozitivne govori i situacija u kojoj se Regulatorna agencija za komunikacije sprečava da objavi registar o medijskom vlasništvu u BiH, s obzirom na mišljenje Agencije za zaštitu ličnih podataka da bi objavljivanje informacija o imenima vlasnika bilo u suprotnosti sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka.¹⁴

11 Ibid.

12 Ibid.

13 Više o projektu na sljedećem linku: <http://www.media.ba/bs/serijal/mediji-i-javni-ugled>.

14 Više u još neobjavljenom izvještaju *Transparentnost medijskog vlasništva* Sanele Hodžić za projekt Mediji i javni ugled.

ZAKLJUČAK

Sistem finansiranja medija iz javnih budžeta u BiH je neregulisan, netransparentan i za njega ne postoji adekvatan normativni okvir. Iako se pokreću određene inicijative, poput onih koje su definirane kroz *Strategiju za borbu protiv korupcije* i *Akcionu plan za provođenje strategije za borbu protiv korupcije 2015–2019*, manjak kapaciteta i političke volje otežavaju njihovo sprovođenje.

Nesumnjivo je da je potrebno zagovarati jačanje institucionalnog okvira za promoviranje transparentnosti finansiranja medija, uključujući razvoj nadležnosti i kapaciteta institucija za prikupljanje i objavljivanje informacija, kao i jačanje kapaciteta APIK-a da nadgleda sprovođenje zakona, prikuplja, analizira, obavještava i objavljuje informacije o koruptivnom djelovanju u kontekstu medijskog vlasništva i finansiranja medija.

Donosioci odluka u narednom periodu će vjerovatno biti spremniji pokrenuti određene inicijative, s obzirom da se i u procesu pridruživanja Evropskoj uniji nužno postavljaju pitanja rješavanja statusa finansiranja i vlasništva medija u BiH. Za sada, međutim, ne vidimo konkretna i efikasna rješenja. Aktuelni naponi civilnog sektora vjerovatno mogu dati osnov za dobro utemeljene odluke i rješenja kojima će se finansiranje medija učiniti transparentnijim, neovisnijim i legitimnijim, ali ostaje da se vidi da li će javni sektor ovoga puta pokazati dovoljno volje i integriteta, te rješenja razmotriti i učiniti primjenjivim. Institucionalno usvajanje adekvatnih normi vezanih za kriterije i transparentnost dodjele javnih sredstava medijima, te uspostava baze sa opsežnim podacima o javnom finansiranju medija prvi su koraci prema povećanju integriteta medija i sprečavanju korupcije u medijskom sektoru. Budući da još uvijek ne postoje konkretni planovi u tom pravcu, civilni sektor će morati uzeti aktivnu ulogu u predlaganju i zagovaranju rješenja.

BIBLIOGRAFIJA

IZVJEŠTAJI I NOVINARSKI ČLANCI

Bljesak.info. 2016. *Bljesak o Vladinom novcu medijima: Postoje oni kojima je potrebni*. Dostupno na: <https://www.bljesak.info/business/flash/bljesak-o-vladinom-novcu-medijima-postoje-oni-kojima-je-potrebni/146812> (stranica posjećena 4. 10. 2017).

Hodžić, Sanela. 2017. *Transparentnost medijskog vlasništva*. Neobjavljen izvještaj za projekt Mediji i javni ugled.

Kosanović, Zoran. 2017. "Vranje: Optužbe o režimskom finansiranju medija". *Al Jazeera Balkans*. Dostupno na: <http://balkans.aljazeera.net/video/vranje-optuzbe-o-rezimskom-finansiranju-medija> (stranica posjećena 23. 8. 2017).

Sokol, Anida. 2017a. *Obrasci finansiranja medija iz javnih budžeta: Politički pritisci i finansijska nestabilnost*. Uredila Sanela Hodžić. Sarajevo: Fondacija Mediacentar. Dostupno na: http://www.media.ba/sites/default/files/mc_obrasci_finansiranja_medija_-_final_0.pdf (stranica posjećena 5. 5. 2017).

Sokol, Anida. 2017b. *Ko odlučuje o finansiranju medija i medijskoj politici? Politička tijela u ulozi medijskih eksperata*. Uredila Sanela Hodžić. Sarajevo: Fondacija Mediacentar. Dostupno na: http://media.ba/sites/default/files/politicka_tijela_u_ulozi_medijskih_eksperata_-_drugi_istrzivacki_izvjestaj.pdf (stranica posjećena 24. 7. 2017).

Sokol, Anida. 2017c. *Da li mediji polažu račune za javni novac koji troše?* Uredila Sanela Hodžić. Fondacija Mediacentar. Dostupno na: http://www.media.ba/sites/default/files/da_li_mediji_polazu_racune_za_javni_novac_-_treci_izvjestaj.pdf (stranica posjećena 16. 8. 2018).

Sokol, Anida. 2017d. *Kriteriji finansiranja medija: slabo regulirani, neadekvatni ili nepostojeći*. Uredila Sanela Hodžić. Fondacija Mediacentar. Dostupno na: http://www.media.ba/sites/default/files/kriteriji_finansiranja_medija_-_cetvrti_izvjestaj_-_31._august_2017.pdf (stranica posjećena 5. 9. 2018).

Ured za reviziju institucija u FBiH. 2016. <http://www.saifbih.ba/javni-izvj/Report.aspx?id=7714&langTag=bs-BA> (stranica posjećena 23. 8. 2017).

ZAKONI

Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK). Dostupno na: http://apik.ba/zakoni-i-drugi-akti/Zakoni/Zakon_o_Agenciji/Archive.aspx?langTag=bs-BA&template_id=196&pageIndex=1 (stranica posjećena 24. 9. 2017).

Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine. *Službene novine Federacije BiH*. 102/13, 8/14 i 13/14.

Zakon o budžetskom sistemu Republike Srpske. *Službeni glasnik Republike Srpske*. 121/12.

Zakon o komunikacijama Bosne i Hercegovine. Dostupno na: <http://rak.ba/hrv/index.php?uid=1272014085> (stranica posjećena 14. 5. 2017).

Zakon o javnim nabavkama. *Službeni glasnik BiH*. 39/2014.

STRATEGIJE I AKCIONI PLANOVI

Akcionni plan za provođenje strategije za borbu protiv korupcije Federacije BiH. Dostupno na: <http://www.fbihvlada.gov.ba/file/strategija/Strategija%201.pdf> (stranica posjećena 24. 9. 2017).

Akcijski plan za Provedbu Strategije za Borbu protiv korupcije Hercegbosanske županije 2016-2019. Dostupno na: <http://www.vladahbz.com/sadrzaj/dokumenti/vlada/Akcijski%20plan%20za%20provedbu%20Strategije%20za%20borbu%20protiv%20korupcije%20HBZ.pdf> (stranica posjećena 24. 9. 2017).

Program za borbu protiv korupcije Tuzlanskog kantona. Dostupno na: http://www.vladatk.kim.ba/Vlada/Novosti_2016/Program_borbe_protiv_korupcije_TK-a_2016-2019_sa_Akcionim_planom.pdf (stranica posjećena 24. 9. 2017).

Prvi izvještaj monitoringa provođenja Strategije za borbu protiv korupcije 2015–2019. i Akcionog plana za provođenje strategije za borbu protiv korupcije 2015–2019. Dostupno na: <http://www.apik.ba/izvjestaji/izvjestaji-agencije/default.aspx?id=1239&langTag=bs-BA> (stranica posjećena 9. 9. 2017).

Strategija za borbu protiv korupcije i Akcionni plan za provođenje strategije za borbu protiv korupcije 2015–2019. Dostupno na: <https://ti-bih.org/wp-content/uploads/2016/10/Strategija-za-borbu-protiv-korupcije-i-Akcionni-plan-za-provedbu-Strategije-2015-2019.pdf> (stranica posjećena 24. 9. 2017).

Strategija borbe protiv korupcije u Republici Srpskoj od 2013. do 2017. godine. Dostupno na : <https://ti-bih.org/wp-content/uploads/2016/10/Strategija-borbe-protiv-korupcije-u-Republici-Srpskoj-2013-2017..pdf> (stranica posjećena 24.9.2017).

OSTALI IZVORI

APIK, pisani odgovor, 21.9.2017.